Magyar sóballás – mézpázsit szikfok (*Suaedo pannonicae – Puccinellietum limosae* ass. nov. Endes 2012) – egy új növénytársulás leírása

Endes Mihály
endesm@freemail.hu

Abstract

The study area of the author is located in the overlapping zone of Közép-Nyírség and Hajdúhát regions. Although this area is widely recognised as part of the Nyírség region, it has closer relationships with Hajdúság region, based on its subsoil, bedrock (mainly Pleistocene loess) and its sodic (Na_2CO_3 and $NaHCO_3$) solonchak alkaline soils. The vegetation of Molnár-tag area in the outskirts of Újfehértó is a complex of sodic pan, marsh, wet and grasslands covering 15 hectares is deeper in the inner parts and can possibly be considered as a blocked section of a former water flow. The monodominant *Suaeda pannonica* community covering 0.5 ha and the nearly monodominant *Puccinellia limosa* community covering 4 ha in this understudied area has formerly been unknown. Further, 2 hectares of the same are is covered by an association formerly unknown (see survey data related to abundance, dominance and constancy as well as photos). The area is private-owned and not protected. Besides the spot is grazed, mown and drained in vegetation period which is severly affecting valuable local fauna and flora.

Vizsgálataim színtere az elsősorban természetföldrajzi viszonyokat tárgyaló szakirodalom (MAROSI et SOMOGYI 1990; DÖVÉNYI 2010) által Közép-Nyírség és Hajdúhát szomszédos kistájak érintkezési sávjának, Újfehértó városa (Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) szélén húzódó szakaszára esik. Topográfiailag az északi szélesség 47°30’ ill. a keleti hosszúság 21°40’ koordinátái jelölik ki. Tengerszint feletti magassága 97 m. Ez a vidék és tágabb környezete egyébként természettudományos szakmák (így pl. geológia, pedológia, botanika, zoológia) vonatkozásában meglepően kevéssé, de legalábbis messze nem kellő mértékben kikutatott. Így találhattam a jelzett helyen mintegy 15 hektáros, É-D irányban elnyúló, a közepén enyhén mélyülő területet, amely valószínűsíthetően egykori folyás völgyének elzáródott, elhagyott szakasza lehetett. Alapkőzetét, altalaját pleisztocén lösz (nem nyírségi savanyú homok!) alkotja, ezen, a felszínen is kivirágzó szóda (Na_2CO_3 és $NaHCO_3$) által létrehozott szerkezet nélküli szoloncsák szikesen tavi, mocsári, réti, pusztai növénytársulások komplexe jelentkezik. Ezek közül két asszociáció hazánk e régiójából ismeretlen (BORHIDI 2003). Egyikük a kb. 0,5 hektár terjedelmű kopár tószéli (e kifejezés csupán a csapadékban gazdag években érvényes) monodomináns *Suaeda pannonica* alkotta „Magyar sóballás”, továbbá a vele szomszédos kb. 4 hektáros, szintén csaknem monodomináns *Puccinelia limosa* faj „Mézpázsitos szikfok” társulások. Ezekből alakult ki 2 hektáron a címadó asszociáció, amely pedig a tudomány számára is újdonságnak számít (lásd az 1. táblázatban szereplő felvételi értékeket, az abundancia, dominancia és konstancia-viszonyokat, valamint a fotókat).

A vizsgálat menete 2x2 m-es négyzetek, véletlenszerű kiválasztással, 1982-2012 között, március-szeptember intervallumban (45 alkalommal), ennek során havi 2 felvétel, azaz 14x összesen. A terület magánkézben van, nem védett, tenyészidőben legeltetik, kaszálják és lecsapolják, s e ténykedések a flóra mellett az értékes (közöttük a törvény által kiemelten védett fajok) állatvilágot is súlyosan károsítják.

E helyen fejezem ki hálás köszönetemet segítségükért a következőknek: Dudás Miklós, Kozák Miklós, Löki Viktor, Papp László, Sáfrány Margit, Serestyén Zsolt és Szabó Sándor.

IRODALOM

BORHIDI, A. 2003. Magyarország növénytársulásai. Akadémiai, Budapest, 610 pp

DÖVÉNYI, Z. (szerk.) 2010. Magyarország kistájainak katasztere: 222-241. MTA Földr. tud. Kut. Int., Budapest

MAROSI, S., SOMOGYI, S. (szerk.) 1990. Magyarország kistájainak katasztere I., MTA Földr. tud. Kut. Int., Budapest, 479 pp

1. fotó: Az elöntött Molnár-tag (Fotó: Endes M.)

Photo 1. Flooded Molnár-tag (Photo: M. Endes)

2. fotó: Májusi aszpektusban a sóballa még nem tölti ki a mézpázsit közeit (Fotó: Endes M.)

Photo 2. *Suadea pannonica* is not yet filling gaps between stands of *Puccinellia limos*a in May (Photo: M. Endes)

3. fotó: Magyar sóballás – *Suaedetum pannonicae* (Fotó: Endes M.)
Photo 3. *Suaedetum pannonicae* community (Photo: M. Endes)

4. fotó: Az új növénytársulás távlati képe (Fotó: Endes M.)
Photo 4. Aerial photo of the newly described community (Photo: M. Endes)

5. fotó: Új növénytársulás: Magyar sóballás – mézpázsit szikfok (Fotó: Endes M.)
Photo 5. The newly described community - Suaedo pannonicae – Puccinellietum limosae associatio nova Endes

Felvételek		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Fajok A-D értéke
Suaeda pannonica	**A**	**5** 270	**5** 268	**5** 203	**5** 261	**5** 198	**5** 191	**5** 207	**5** 217	**5** 193	**5** 177	**5 – 23** 218,5 – 32,4
	D %	**3** 40	**3** 40	**2** 30	**3** 39	**2** 29	**2** 28	**2** 31	**2** 32	**2** 29	**2** 26	
	K	V.	V.	V.	V.	V.	V.	V.	V.	V.	V.	
Puccinellia limosa	**A**	**3** 157	**3** 125	**4** 131	**3** 107	**3** 112	**3** 108	**3** 111	**3** 119	**3** 122	**3** 109	**3,1 - 2,5** 120,1 – 38,3
	D %	**3** 50	**3** 40	**3** 41	**2** 34	**2** 36	**2** 34	**2** 36	**3** 38	**3** 39	**2** 35	
	K	V.	V.	V.	V.	V.	V.	V.	V.	V.	V.	
Aster tripolium	**A**	**4** 204	**4** 173	**3** 105	**2** 88	**2** 47	**2** 12	**2** 32	**2** 29	**2** 21	**2** 55	**2,5 - 0,8** 76,6 – 6,1
	D %	**1** 10	**1** 8	**1** 5	**1** 4	**1** 2	+ 1	**1** 2	+ 1	+ 1	**2** 27	
	K	V.	V.	V.	V.	V.	V.	V.	V.	V.	V.	

Társulás A–D értéke: 138,4 – 25,6
Össz-növényborítás átlaga: 93%

1. táblázat: A Magyar sóballás – mézpázsit szikfok (Suaedo pannonicae – Puccinellietum limosae associatio nova Endes), állományfelvételei és A–D értékei, Molnár-tag, Újfehértó (Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) 2012. június 15.

Table 1. Population data and A-D values of Suaedo pannonicae – Puccinellietum limosae associatio nova Endes in Molnár-tag, Újfehértó